

Scordino gegn Ítalíu

Dómur frá 6. mars 2007

Mál nr. 43662/98

46. gr. Bindandi áhrif dóma og fullnusta þeirra

Fyrirmæli um ráðstafanir til leiðréttingar á kerfisbundnum brotum. Bætur fyrir ólögmæta eignasviptingu.

1. Málsatvik

Kærendur eru Giovanni Scordino (f. 1959), Elena Scordino (f. 1949), Maria Scordino (f. 1951) og Giuliana Scordino (f. 1953). Þau eru öll búsett í Reggio Calabria á Ítalíu.

Árið 1980 yfirtöku ítölsk yfirvöld land í eigu kæranda með það fyrir augum að taka það eignarnámi. Ítalskir dómstólar töldu aðgerðirnar ólögmætar en töldu sig bundna af fordæmi þess efnis að ef land væri þegar tekið af aðila, þá yrði því ekki skilað til baka. Samkvæmt lagareglum voru kærendum greiddar ákveðnar bætur fyrir land sitt en að mati þeirra endurspegluðu þær með engu móti það sem þeir ættu tilkall til. Allar tilraunir þeirra til að krefjast landsins á ný sem og varðandi auknar bætur reyndust árangurslausar.

Með dómi frá 17. maí 2005 hafði dómstóllinn komist að þeirri niðurstöðu að Ítalía hefði brotið í bága við 1. gr. 1. samningsviðauka sáttmálans í máli kæranda, en taldi ákvörðun bóta á grundvelli 41. gr. sáttmálans ekki tímabæra.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Málið var áframhald kæru um brot á eignarrétti kæranda og fjallaði um ákvörðun bóta svo og nauðsynlegar ráðstafanir sem aðildarríki geti verið skylt að grípa til samkvæmt 46. gr. sáttmálans til að rétta hlut einstaklinga eða stöðva ástand þegar slíkt er talið brjóta í bága við sáttmálann.

Niðurstaða

Um 46. gr.: Dómstóllinn benti á að ítalskt réttarkerfi væri ýmsum annmörkum háð í málum sem þessum, sérstaklega í ljósi þess fjölda aðila sem væri í sömu sporum og kærendur. Slíkt myndi án efa leiða til fjölda kæra sem tækar væru til efnismeðferðar. Í ljósi þessa taldi dómstóllinn að Ítalía þyrfti að grípa til nauðsynlegra ráðstafana samkvæmt 46. gr. sáttmálans.

Þrátt fyrir að það væri að meginstefnu ekki hlutverk dómstólsins að taka ákvarðanir um til hvaða ráðstafana aðildarríki gætu gripið til að fullnægja kröfum 46. gr. sáttmálans þá taldi hann nauðsynlegt, í ljósi kerfisbundins brots eins og hér væri um að ræða, að gefa nánar til kynna hvaða ráðstafanir gætu átt við til að stöðva það ástand sem nú ríkti. Að mati dómstólsins þyrfti fyrst og fremst að koma í veg fyrir ólögmæta yfirtöku lands og letja háttsemi sem samræmdist ekki lagareglum um lögmætt eignarnám. Þetta skyldi gert annars vegar með því að innleiða ákvæði sem hefðu fælandi áhrif og hins vegar með því að kveða á um bótaábyrgð þeirra sem gerðust sekir um slíka háttsemi. Í öllum tilvikum þar sem land væri tekið úr höndum eigenda sinna með ólögmætum hætti skyldi öllum lagalegum tálum rutt úr vegi sem kæmu í veg fyrir að eigendur fengju sanngjarnar skaðabætur fyrir raunvirði lands. Í þeim tilvikum þar sem ekki væri unnt að finna út raunvirðið skyldu bætur ákvarðast að álitum. Einnig skyldu yfirvöld gera viðeigandi ráðstafanir til að greiða bætur vegna annars tjóns sem ekki yrði bætt af framangreindum bótum.

Um 41. gr.: Dómstóllinn benti á að mál um eignarnám sem styddust við lagaheimild, en brytu engu að síður í bága við 1. gr. 1. samningsviðauka sáttmálans, væru ekki sambærileg við þetta mál þar sem eignir væru yfirteknar af ríkinu í raun en án lagaheimildar. Til að rétta hlut þeirra sem yrðu fyrir því að eign þeirra væri tekin slíku ólögmætu eignarnámi skyldi litið til núvirðis landsvæðis að viðbættri virðisaukningu vegna bygginga á því.

Einróma niðurstaða dómstólsins var, með vísan til 41. gr. sáttmálans, að kærendum voru dæmdar 3.000.000 evrur í skaðabætur, 40.000 evrur í miskabætur og 30.000 evrur vegna málskostnaðar.